

POSTANOWIENIE

28 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Renata Żywicka

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 28 listopada 2023 r. w Warszawie wniosku M. K.

o zbadanie spełnienia przez SSN Marcina Łochowskiego wymogów niezawisłości i bezstronności w sprawie I CSK 3543/23

z wniosku M. W. i D. W.

z udziałem M. K.

o zniesienie współwłasności

odrzuca wniosek.

(J.K.)

UZASADNIENIE

W dniu 3 listopada 2023 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek pełnomocnika uczestniczki M. K. - adwokat M. P., w sprawie o sygnaturze akt I CSK 3543/23 z wniosku M. W. i D. W. z udziałem uczestniczki M. K. o zniesienie współwłasności w przedmiocie przyjęcia skargi kasacyjnej wnioskodawców do rozpoznania, o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez Sędziego Sądu Najwyższego Marcina Łochowskiego na podstawie art. 29 § 5, § 6 pkt 1, § 7, § 8, § 18 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r., poz. 1093 ze zm., dalej jako: „ustawa o Sądzie Najwyższym”) i stwierdzenia istnienia przez Sędziego Sądu Najwyższego Marcina Łochowskiego braku spełniania wymogów niezawisłości i bezstronności skutkujące wyłączeniem tego Sędziego od rozpoznania przedmiotowej sprawy.

Okolicznościami uzasadniającymi wniosek, według pełnomocnika, są powołanie Sędziego Sądu Najwyższego Marcina Łochowskiego uchwałą KRS z dnia 28 sierpnia 2018 r., nr 331/2018 w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3), która naruszyła gwarancje niezależności od organów władzy ustawodawczej oraz wykonawczej w procedurze powołania sędziów i nie spełnia zasady niezależności w rozumieniu art. 186 ust. 1, art. 187 Konstytucji RP, art. 19 ust. 1 akapit drugi Traktatu o UE.

Oprócz przesłanki wadliwości powołania na stanowisko Sędziego Sądu Najwyższego, pełnomocnik uczestniczki wskazał na okoliczności, które wystąpiły po powołaniu SSN Marcina Łochowskiego do Sądu Najwyższego wskazując, że z medialnych wypowiedzi Sędziego, jednoznacznie wynika stanowisko, zgodnie z którym pomimo fundamentalnych zarzutów związanych z procedurą powołania na urząd Sędziego Sądu Najwyższego oraz sposobem sprawowania wymiaru sprawiedliwości SSN Marcin Łochowski „nie czuje się gorszym sędzią” i nie uważa podstawowych standardów konstytucyjnych i prawa unijnego za naruszone w żadnym aspekcie. Nadto SSN Marcin Łochowski jako Sędzia Sądu Najwyższego nie wykonuje uchwały składu połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I - 4110-1/20, a także okoliczność, iż SSN Marcin Łochowski był kandydatem na prezesa Izby Cywilnej SN biorąc po raz kolejny udział w procedurze niespełniającej standardów zgodnych z ustawą o Sądzie Najwyższym i Konstytucją RP. Wszystkie powyższe okoliczności, według pełnomocnika uczestniczki oznaczają, że Sędzia Sądu Najwyższego Marcin Łochowski przy pełnieniu funkcji Sędziego Sądu Najwyższego pomija podstawowe standardy niezawisłości i bezstronności wyznaczone przez polski porządek konstytucyjny oraz unijny system praworządności.

Zdaniem pełnomocnika uczestniczki, okoliczności powołania Sędziego Sądu Najwyższego Marcina Łochowskiego oraz publiczna postawa po powołaniu na urząd Sędziego Sądu Najwyższego nie gwarantują standardu bezstronności oraz

niezawisłości przy rozpoznaniu sprawy ze skargi kasacyjnej wnioskodawców, w tym na etapie rozpoznania wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, który wymaga bezstronnej i niezawisłej oceny istnienia podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej rozpoznania w sprawie, której przedmiotem jest konstytucyjnie chroniona własność zniesiona w prawomocnie zakończonym postępowaniu, a przyznana w całości na rzecz uczestniczki. W związku z dotychczasową postawą SSN Marcina Łochowskiego w odniesieniu do standardów konstytucyjnych w kontekście niezawisłości sędziego istnieje poważne ryzyko naruszenia gwarancji konstytucyjnych w tym zakresie bez możliwości kontroli sądowej i tym samym rozstrzygnięcia sprawy w przedmiocie prawa konstytucyjnie chronionego i mającego fundamentalne znaczenie w strukturze bezwzględnych praw majątkowych z naruszeniem podstawowych zasad wymiaru sprawiedliwości wyrażonych w Konstytucji RP oraz prawie unijnym oraz międzynarodowym (Konwencji o ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności; dalej jako: Konwencja), co może stanowić podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa na zasadach określonych w art. 417 i nast. k.c. oraz za naruszenie Konwencji (art. 6 ust. 1).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek pełnomocnika uczestniczki M. K. – adwokat M. P., złożony w trybie art. 29 § 5 i n. ustawy o Sądzie Najwyższym nie spełnia określonych w ustawie warunków jego dopuszczalności i z tych przyczyn podlega odrzuceniu.

Zgodnie z art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy (tzw. test niezawisłości i bezstronności).

Na podstawie art. 29 § 9 i § 10 ustawy o Sądzie Najwyższym, wniosek o zbadanie wymogów niezawisłości i bezstronności powinien czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego, a ponadto zawierać żądanie

stwierdzenia, że w danej sprawie zachodzą przesłanki określone w art. 29 § 5 powołanej ustawy o Sądzie Najwyższym oraz przytoczenie okoliczności uzasadniających żądanie wraz z dowodami na ich poparcie. Wniosek niespełniający tych wymagań podlega odrzuceniu bez wezwania do usunięcia braków formalnych. Odrzuceniu podlega również wniosek złożony po upływie terminu albo z innych przyczyn niedopuszczalny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 stycznia 2023 r., III CB 23/22). W postanowieniu z 15 listopada 2022 r., III CB 5/22, Sąd Najwyższy trafnie zauważył, że skoro w założeniu ustawodawcy ów wniosek ma zmierzać do stwierdzenia niespełnienia przez Sędziego Sądu Najwyższego wymogów (naruszenia standardu) niezawisłości i bezstronności w konkretnej sprawie, należy stwierdzić, iż nie wystarczy przytoczenie okoliczności towarzyszących powołaniu danego Sędziego Sądu Najwyższego (w tym ewentualnych wadliwości procedury nominacyjnej) i jego postępowania po powołaniu (w szczególności czynności jurysdykcyjnych, prejurysdykcyjnych, oświadczeń i wypowiedzi w sferze publicznej czy innej działalności publicznej), które mogą wywoływać uzasadnione wątpliwości co do spełnienia przezeń wymagań niezawisłości i bezstronności, ale konieczne jest także wskazanie okoliczności świadczących o tym, że deficyt ten może oddziaływać na wynik konkretnej sprawy, z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy. Oznacza to, że przedmiotem badania w trybie art. 29 § 5 ustawy jest dochowanie „wymogów” (standardu) niezawisłości i bezstronności w kontekście konkretnej sprawy w tym sensie, iż ewentualne deficyty niezawisłości i bezstronności mogą oddziaływać na wynik tej sprawy. Ścisły związek badania z konkretną sprawą potwierdza to, że powinno ono uwzględniać okoliczności dotyczące uprawnionego oraz charakteru sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 15 listopada 2022 r., III CB 5/22).

Sąd Najwyższy aprobuje stanowisko zawarte w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2023 r., w sprawie, I ZB 44/22, zgodnie z którym przez okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego na tle art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym należy rozumieć nie okoliczności o charakterze generalnym, odwołujące się do systemowych rozwiązań procesu powoływania sędziów (a zatem w istocie okoliczności dotyczące sposobu ich powołania), lecz indywidualne

okoliczności powołania, odnoszące się do konkretnego sędziego objętego wnioskiem o przeprowadzenie tzw. testu niezawisłości i bezstronności. Podobne stanowisko zajął Naczelny Sąd Administracyjny, który w uzasadnieniu postanowienia z 14 lutego 2023 r., I FSK 2040/22 wskazał, że przy ocenie zachowania standardu niezawisłości i bezstronności nie można oprzeć się jedynie na okolicznościach towarzyszących powołaniu sędziego. Tym samym podważenie niezawisłości lub bezstronności sędziego nie może opierać się jedynie na stwierdzeniu, że sędzia został powołany na wniosek KRS ukształtowanej przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Konieczne jest powołanie innych okoliczności konkretyzujących, jakie okoliczności towarzyszące powołaniu konkretnego sędziego oraz występujące po jego powołaniu i mające ścisły związek z jego osobą oraz osobą wnioskodawcy mogą wpływać na brak bezstronności i niezawisłości sędziego w danej sprawie.

Bez wątpienia niniejszy wniosek o zainicjowanie postępowania na podstawie art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym nie czyni zadość powyższymi wymaganiami z uwagi na jego ogólnikowy charakter.

Szczegółowa analiza wniosku o zbadanie standardów bezstronności i niezawisłości przez Sędziego Sądu Najwyższego Marcina Łochowskiego uzasadnia twierdzenie, że w odniesieniu do wskazanego w art. 29 § 5 w związku z § 9 ustawy o Sądzie Najwyższym wymogu powołania okoliczności towarzyszących powołaniu sędziego, opiera się on w istocie nie na indywidualnych okolicznościach powołania Sędziego Marcina Łochowskiego na urząd Sędziego Sądu Najwyższego (żadna tego rodzaju zindywidualizowana okoliczność nie została przez wnioskodawcę powołana), lecz koncentruje się na występującej zdaniem pełnomocnika, systemowej nieprawidłowości powoływania sędziów, której pełnomocnik upatruje w ukształtowaniu Krajowej Rady Sądownictwa na podstawie powołanej wyżej ustawy nowelizującej z 8 dnia grudnia 2017 r. Tego rodzaju abstrakcyjnie sformułowane zarzuty nie mogą odnieść skutku w postępowaniu toczącym się na podstawie art. 29 § 5 i n. ustawy o Sądzie Najwyższym, gdyż celem tej instytucji nie jest umożliwienie kwestionowania przewidzianego przez ustawodawcę systemu powoływania sędziów (mającego swe źródło w Konstytucji RP), ale ocena

indywidualnych okoliczności dotyczących powołania konkretnego sędziego oraz jego zachowania po powołaniu, przy czym ocena ta powinna nastąpić w kontekście konkretnej sprawy. Tymczasem we wniosku żadne indywidualne okoliczności mające odniesienie do przedmiotowej sprawy obwinionej nie zostały wskazane.

Niezależnie od powyższego pełnomocnik uczestniczki nie wskazał też żadnych konkretnych okoliczności, które wystąpiły po powołaniu Sędziego Marcina Łochowskiego do Sądu Najwyższego i które miałyby podważać zaufanie do jego bezstronności i niezawisłości w przedmiotowej sprawie badającej dopuszczalność przyjęcia skargi kasacyjnej wnioskodawców do rozpoznania, a mające związek z jego osobą oraz z osobą uczestniczki lub wnioskodawców. Nie stanowią takich okoliczności przywołane we wniosku stwierdzenia, że SSN Marcin Łochowski nie wykonuje uchwały składu połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I - 4110-1/20, a także okoliczność, iż sędzia ten był kandydatem na prezesa Izby Cywilnej SN, gdyż nie są to okoliczności związane ze sprawowaniem wymiaru sprawiedliwości, które mogą oddziaływać na wynik tej konkretnej sprawy. W pierwszej kolejności należy wskazać, że wyrokiem z 20 kwietnia 2020 r., U 2/20 (OTK ZU 2020, z. A, poz. 61). Trybunał Konstytucyjny uznał niezgodność wymienionej uchwały z szeregiem przepisów Konstytucji, Traktatu o Unii Europejskiej oraz Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, co oznacza co najmniej tyle, że utraciła ona moc wiążącą inne składy Sądu Najwyższego. Ponadto, nawet nawiązując do kryteriów wskazanych w powołanej uchwale, należy podkreślić, że pełnomocnik uczestniczki nie przywołał żadnych konkretnych okoliczności, które pozwalałyby na wyprowadzenie wniosku o występowaniu obiektywnie uzasadnionych wątpliwości co do bezstronności i niezawisłości wskazanego we wniosku sędziego. Na uwagę zasługuje fakt, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniano już, że w świetle stanowiska prawnego wyrażonego w uchwale z 23 stycznia 2020 r. nie ma podstaw do przyjęcia, iż sam fakt powołania sędziego sądu powszechnego na wniosek aktualnie funkcjonującej Krajowej Rady Sądownictwa jest okolicznością, która samodzielnie uzasadnia przyjęcie, że postępowanie prowadzone z udziałem takiego sędziego jest dotknięte nieważnością. Konieczne pozostaje przywołanie konkretnych okoliczności odnoszących się do sędziów biorących udział w orzekaniu

w sprawie, które wskazują na nieprzestrzeganie przez nich obiektywnie wyznaczanego standardu sędziego bezstronnego i niezawisłego (zob. uchwałę SN z 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22, OSNP 2022, Nr 10, poz. 95, oraz postanowienia SN: z 29 marca 2022 r., I CSK 7016/22; z 20 października 2022 r., I CSK 4589/22; z 28 kwietnia 2021 r., IV CZ 5/21; z 18 listopada 2020 r., IV KK 290/20; z 9 czerwca 2020 r., I NWW 43/20).

Nie jest również taką okolicznością medialna wypowiedź Sędziego Sądu Najwyższego Marcina Łochowskiego, iż „nie czuje się gorszym sędzią” i nie uważa podstawowych standardów konstytucyjnych, prawa unijnego za naruszone w żadnym aspekcie. Jest to wypowiedź nie posiadająca żadnego zabarwienia ideologicznego, a pełnomocnik nie wykazał w jaki sposób ta wypowiedź miałaby wpłynąć na rozstrzygnięcie SSN Marcina Łochowskiego jako orzekającego w sprawie dopuszczalności przyjęcia skargi kasacyjnej wnioskodawców do rozpoznania, a samo prawo do wypowiedzi jest prawem każdego obywatela RP, w tym też sędziego, na którym to spoczywa szczególny obowiązek zachowania bezstronności i niezawisłości od wszelkiego rodzaju prób wpływania na jego orzeczenia.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy uznał, że wniosek nie spełnia wymagań formalnych, określonych w art. 29 § 9 pkt 1 i 2 ustawy o Sądzie Najwyższym, dlatego też stosownie do art. 29 § 10 ustawy o Sądzie Najwyższym orzekł jak w sentencji.

(r.g.)